

UDK 001

Тажибаев Мухиддин Абдурашидович
“Ижтимоий фанлар” кафедраси ўқитувчиси
Жиззах политехника институти
Tajibaev Mukhiddin Abdurashidovich
Teacher of the Department "Social Sciences"
Jizzakh Polytechnic Institute

**ТАРАҚҚИЁТ СТРАТЕГИЯСИНИНГ ИСТИҚБОЛЛАРИ:
СИНЕРГЕТИК ЁНДАШУВ**

Аннотация: Мақолада Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегиясида давлат ва жамият бошқаруви фаолиятининг ўз-ўзини ташкил этиш хусусиятлари синергетик ёндашув асосида таҳлил этилган.

Калит сўзлар: Тараққиёт стратегияси, очиклик, изчиллик, прогматик, синергетик тамойиллар, барқарор тараққиёт, синергетик ёндашув.

**PROSPECTS FOR A DEVELOPMENT STRATEGY: A
SYNERGISTIC APPROACH**

Annotation: The article analyzes the features of self-organization of the activities of state and public administration in the development strategy of New Uzbekistan on the basis of a synergistic approach.

Keywords: development strategy, openness, consistency, progmatic, synergistic principles, sustainable development, synergistic approach.

Харакатлар стратегиясининг узвий давоми ўлароқ, Ўзбекистоннинг келажаги билан бевосита боғлиқ бўлган **энг муҳим ҳужжат** – Ўзбекистон Республикаси Президентининг «**2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида**»ги фармони қабул қилинди. Бу билан келгуси **5 йилга мўлжалланган Тараққиёт стратегияси** тасдиқланди. Авваламбор, “Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси”, деган номнинг мазмун-моҳиятига мухтасар тўхталамиз.

Зеро, бу номнинг келиб чиқиши, фикримизча, муҳим омилларга бориб тақалади.

Биринчи омил: ушбу ном Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси – Ҳаракатлар стратегиясининг мантиқий давоми эканини англатади. Агар Ҳаракатлар стратегиясида 5 та устувор йўналиш белгилаб олинган бўлса, Тараққиёт стратегиясида ҳам ушбу устувор йўналишлар давомийлиги сақлаб қолинган. Шу билан бир қаторда, тараққиёт ўзгаришларининг янги тарихий босқичда давом эттирилиши кўзда тутилган ҳолда, Тараққиёт стратегиясига 2 та янги устувор йўналиш қўшиляпти. Булардан бири – маънавий тараққиётни таъминлаш билан боғлиқ бўлса, иккинчиси – Ўзбекистоннинг дунёда юз бераётган глобал муаммоларга муносабати негизда белгиланган янги устувор йўналишдир. **Шундай қилиб, Янги Ўзбекистоннинг 2022–2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегиясида** қуйидаги етти устувор йўналиш назарда тутилган:

биринчи устувор йўналиш – инсон қадрини юксалтириш ва эркин фуқаролик жамиятини янада ривожлантириш орқали халқпарвар давлат барпо этиш;

иккинчи устувор йўналиш – мамлакатимизда адолат ва қонун устуворлиги тамойилларини тараққиётнинг энг асосий ва зарур шартига айлантириш;

учинчи устувор йўналиш – миллий иқтисодиётни ривожлантириш, унинг ўсиш суръатларини замон талаблари даражасида таъминлаш;

тўртинчи устувор йўналиш – адолатли ижтимоий сиёсат юритиш, инсон капиталини ривожлантириш;

бешинчи устувор йўналиш – маънавий тараққиётни таъминлаш, ушбу соҳани тубдан ислоҳ этиш ва янги босқичга олиб чиқиш;

олтинчи устувор йўналиш – умумбашарий муаммоларга миллий манфаатлардан келиб чиққан ҳолда ечим топиш;

еттинчи устувор йўналиш – мамлакатимиз хавфсизлиги ва муҳофаа салоҳиятини кучайтириш, очиқ ва прагматик, фаол ташқи сиёсат.

Иккинчи омил: Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегиясида “**Ҳаракатлар стратегиясидан – Тараққиёт стратегияси сари**” тамойили илгари сурилаётгани бежиз эмас.

Тараққиёт стратегиясида асосий эътибор, бир томондан, фуқаролик жамиятини ривожлантиришга доир қонунлар, кодекслар, концепция ва дастурлар қабул қилинишига қаратилган. Иккинчи томондан, унда қонун устуворлигини таъминлаш, конституциявий ислохотни ҳаётга изчил татбиқ этиш, миллий иқтисодиётни ривожлантириш, кучли ижтимоий сиёсатни амалга ошириш, маънавиятни ривожлантириш, шунингдек, глобал муаммоларга Ўзбекистоннинг муносабати, хавфсизлик ва ташқи сиёсат борасидаги муҳим вазифалар қамраб олинган. Энг асосийси, Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегиясидаги 7 устувор йўналишнинг бош ғояси – инсон қадрини таъминлашдир. Чунки, Президентимизнинг сайловолди дастуридаги асосий ғоя ҳам “**Инсон қадри учун**” тамойили эди.

Учинчи омил: инсон қадрини жойига қўйишни қонуний ва ташкилий-ҳуқуқий йўллар билан ҳаётимизнинг барча соҳаларида миллий, минтақавий ва халқаро ҳамкорлик даражаларида қандай қилиб амалга ошириш керак? Тараққиёт стратегиясида бу долзарб саволга жуда кўплаб аниқ мақсадларга қаратилган амалий жавоблар бор.

Тўртинчи омил: Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегиясининг нафақат номланиши, айтишга унда белгиланган устувор йўналишлар ва муҳим вазифалар ҳам миллий ёки минтақавий миқёсдагина эмас, балки глобал даражада улкан аҳамиятга молик халқаро ҳужжатлар билан уйғун ва ҳамохангдир. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти 2015-2030 йилларда Барқарор тараққиёт мақсадларини эълон қилган. Бу халқаро ҳужжат ўзбек тилида “**Барқарор тараққиёт мақсадлари**” ёки “Барқарор ривожланиш мақсадлари”, деган номлар билан сизу бизга яхши таниш.

Дастлаб Ҳаракатлар стратегиясида, эндиликда эса Тараққиёт стратегиясида ҳам Ўзбекистон бажаришни ўз зиммасига олган БМТ Барқарор тараққиёт мақсадларини мамлакатимиз ҳаётига татбиқ этишнинг аниқ тактика ва стратегиялари белгилаб берилмоқда. Бугунги кунда халқаро ҳамжамият томонидан Тараққиёт ҳуқуқи тўғрисидаги конвенция лойиҳаси ишлаб чиқилипти. Қолаверса, 35 йилдан буён Тараққиёт ҳуқуқи тўғрисидаги декларация амал қилмоқда. Шу маънода, Ўзбекистон Президенти тақдим этаётган Тараққиёт стратегияси халқаро ҳамжамиятнинг ривожланиш тенденцияларига, бутун дунёнинг тараққиёт трендларига тўла мос келади.

Янги Ўзбекистоннинг 2022–2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегиясини 2022 йилда амалга ошириш бўйича “Йўл харитаси” лойиҳасида **“Давлат халққа хизмат кўрсатиши шарт”** ғоясини татбиқ этишни назарда тутувчи **“Халқчил давлат”** миллий дастурини ишлаб чиқиш вазифаси зиммамизга юклангани бежиз эмас. Албатта, ушбу **Дастур лойиҳаси**, илғор хорижий давлатларнинг тажрибасини инобатга олган ҳолда, белгиланган муддатда ишлаб чиқилади ва тақдим этилади. “Йўл харитаси” лойиҳасида яна бир муҳим вазифа – **Халқ қабулхоналарининг ҳуқуқий мақомини такомиллаштириш масаласи учун масъул этиб белгиланганмиз**. Янги Ўзбекистонда мутлақо янги миллий ҳуқуқий тизим шаклланмоқда. Бу даврда **“инсон, унинг ҳуқуқлари, эркинликлари, айниқса, қадрлари – энг муҳим қадрият”** деган тамойил эътироф этилмоқда. Шу муносабат билан миллий қонунчилик ва ҳуқуқий амалиётда **“шахс – жамият – давлат”** тамойилини мустаҳкамлаш керак. Зеро, Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегиясида йиллар давомида амал қилиб келган **“давлат – жамият – инсон”** тамойили **“инсон – жамият – давлат”** тамойилига ўзгартирилмоқда. Халқ билан бевосита мулоқот қилиш, юртдошларимизнинг дарду ташвишлари, муаммоларини ижобий ҳал этиш бўйича мутлақо янги демократик тизим –

Халқ қабулхоналари ўтган беш йилда фаолият юритиб келмоқда ва ўзини оқлади. Бундан ташқари барча давлат органлари фаолиятида “**халқ дардига кулоқ солиш**”, муаммоларни жойида ҳал этиш ва халқни рози қилиш бўйича самарали ишлар қилинмоқда.

Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси лойиҳасининг 11-мақсадида “**Халқ билан мулоқотнинг самарали механизмларини такомиллаштириш**” муҳим вазифа этиб белгиланмоқда. Халқ билан очиқ мулоқотнинг механизмларини янада такомиллаштириш, муҳим қарорларни жамоатчилик фикрини инобатга олган ҳолда қабул қилиш амалиётини кенгайтириш, давлат органларига келиб тушган мурожаатларни кўриб чиқиш жараёнини рақамлаштириш, мурожаатларни тезкор ва сифатли кўриб чиқилишини таъминлаш кўзда тутилмоқда. Энг асосийсй, “Давлат халққа хизмат кўрсатиши шарт” ғоясини татбиқ этишни назарда тутувчи “Халқчил давлат” миллий дастури ишлаб чиқиш белгиланмоқда.

Фойдаланилган адабиётлар

1. 2022-2026 йилларга мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони 28.01.2022 й. N ПФ-60
2. Бозоров Д. Синергетик парадигма. Монография. Тафаккур нашриёти. – Т.:2010
3. Хакен Г. Синергетика. - М.: Мир, 1980. 404 с.
4. Тўраев Б.О., Эргашева М.Х., Рахмонов Б.У., Мўминова З.О., Очиллов Ж. Синергетика: моҳияти, қонуниятлари ва амалиётда намоён бўлиши. Т.: Наврўз нашриёти, 2017, 12-13 бет.
5. Rizaev I. Synergetics in Social Systems and its Possibilities //Global Scientific Review. – 2022. – Т. 10. – С. 62-69.